

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Юлиана Чавдарова Гълъбинова
Нов български университет

Професионално направление: 3.7. Администрация и управление
(кохезионна политика и регионално развитие)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* в СУ „Св. Климент Охридски“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД 38-298/17.07.2020 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

Автор на дисертационния труд: Тихомира Александрова Костова

Тема на дисертационния труд: „Междубщинското сътрудничество – подход на стратегическо управление и иновации на местно ниво“

1. Информация за докторанта

Докторантът се е обучавал в докторска програма към катедра „Публична администрация“, Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, професионално направление 3.3 Политология (Публична администрация). Обучението е осъществено в редовна форма.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

- *Структура, обем:*

Дисертационният труд е разработен в обем 180 страници и съдържа 4 таблици, 30 графики, 1 фигура и 1 приложение. В структурно отношение той се състои от увод, три глави, заключение, самооценка на приносите, библиография, публикации на докторанта и приложение.

- *Оценка за: актуалност на темата; целта; задачите; обекта; предмета; основната теза на дисертационния труд:*

Уводната част на дисертационния труд следва класическата логика на определяне на обекта, предмета, целите и задачите на изследването, използвания методологически апарат. Междубщинското сътрудничество е представено от докторанта за възможен подход на стратегическо управление, който може да улесни навлизането на иновации на местно ниво. Актуалността на темата е безспорна по няколко причини: междубщинското сътрудничество е значимо като инструмент за развитие, тъй като спомага за справяне с реалните проблеми (например административната разпокъсаност на структурите на

местното самоуправление); участието в партньорства се отразява благоприятно върху: разработването и осъществяването на програми, усвояването на средства (включително от финансови инструменти на Европейския съюз), подобряването на количеството и качеството на услугите, които местните власти предоставят на гражданите, укрепването на процеса на децентрализация, напредъка на реформите в публичната администрация.

Обект на изследване в дисертацията е *управлението на местно ниво*.

Предметът на изследването е формулиран, както следва – *инструментът на междуобщинско сътрудничество, неговите особености, които го характеризират като стратегически инструмент, с който местната власт постига публични цели и си осигурява достъп до иновации*.

Целта на изследването е *да покаже, че междуобщинското сътрудничество е възможен подход на стратегическо управление и иновации на местно ниво, но не представлява панацея за малките общини*.

За постигането на тази цел са формулирани конкретни подцели (3 на брой) и подзадачи (4), като в дисертацията се прилага определен подход – от теорията (определения, понятиен апарат и др.) и общите въпроси към практиката и детайлите.

Изложените задължителни елементи на уводната част са подчинени на формулираната изследователска теза: *„междуобщинското сътрудничество е стратегически инструмент на местната власт за постигане на публични цели*. Дефинирана е *допълнителна, втора теза – междуобщинското сътрудничество е също инструмент за осигуряване на достъп до иновации за местната власт“*, както и две (основна и съпътстваща) работни хипотези.

Въведените ограничителни условия при разработването на дисертационния труд са подчинени на целта и доказването на дефинираната изследователска теза.

Формулираните цел, задачи, теза и хипотези, методически апарат, и изобщо цялата конструкция на уводната част, определят преобладаващия научно-приложен, ориентиран към практиката характер на дисертационния труд.

Структурата на разработката е балансирана, като след всяка глава са представени изводи.

Заключението представлява обобщение на изследваните в изложението въпроси и на основните изводи. Докторантът е акцентирал както върху положителните ефекти от кооперирането на местно ниво, разнообразните му проявления, процеса и условията, в които то се осъществява, ползите му за постигане на публични цели и въвеждане нови решения, процеси и услуги на местно ниво. Важен е изводът, че органите на местно самоуправление в четирите анализирани държави са изправени пред сходни трудности, сред които: широк и продължаващо нарастващ кръг от сходни компетенции и задачи, ограничения на териториалния мащаб, дефицит на ресурси. Междуобщинското сътрудничество, обаче, се прилага в много по-голяма степен в трите изследвани северни страни, отколкото в България.

- *Използвана научна литература (оценка на осведомеността на дисертанта по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд):*

Библиографията се състои от 121 източника, в т.ч. 29 на кирилица (монографии, книги, студии, статии, нормативни актове, харти на ЕС, стратегии), 92 публикации на латиница (монографии, книги, студии, статии) и 25 уеб документа и електронни източници. Въпреки че отделни части на дисертационния труд предполагат превес в използването на литература на латиница, работещите изследователи и практики в областта

на местното самоуправление и сътрудничеството между общините трудно биха се съгласили с този факт. Проблематиката, която е във фокуса на дисертацията, е изследвана и от български учени, чиито имена не се срещат в библиографската справка.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

- *Основни научни и/или научно-приложни резултати, постигнати в дисертационния труд:*

По-важните резултати, постигнати с разработването на предложената за дисертация, могат да бъдат обобщени, както следва:

- Извършено е изследване на характеристиките на междуобщинското сътрудничество, в т.ч. положителното въздействие от неговото осъществяване и негативите/трудностите, възникващи при прилагането му;
- Проучено е значението на институционалния контекст (и трите негови елемента, включващи: 1.формалната структура на държавата, 2.административната култура, 3.законодателство и създадени стимули) като ключов фактор за разнообразието на кооперирането между местните власти в отделните държави;
- Направено е задълбочено проучване на няколко системи на местно самоуправление и разнообразието от форми на междуобщинско сътрудничество, като е представен опитът на три страни, в които местните власти активно си сътрудничат – Исландия, Финландия и Норвегия;
- Анализирани са връзката между кооперирането сред общините, децентрализацията и другите териториални нива на управление/самоуправление в рамките на четирите изследвани от докторанта държави.
- Проведено е допитване сред местните власти. Разработената от докторанта анкетната карта е изпратена на всяка от 265-те общини в страната. На проучването са се отзовали 18% (47 на брой) от българските общини. Емпиричните данни са ползвани от докторанта за количествена и качествена оценка на осъществяването на сътрудничество на общинско ниво в Исландия, Финландия, Норвегия, и в България. Въпросите в първата част на анкетата са насочени към изясняване мнението на респондентите дали междуобщинското коопериране е по-одобра алтернатива за интервенция от местните власти спрямо други подходи. Въпросите от втората част на анкетното проучване, реализирано от докторанта, изследват мотивите, целите, стимулите, резултатите, които допринасят или не, за постигането на публични цели от страна на местните власти.

- *Използвана методология:*

Методическият апарат е стандартен и е подходящ за подобен род изследвания. Удачно са използвани предимствата на традиционните научни методи анализ и синтез, индукция и дедукция, исторически преглед, сравнителен анализ и др. В процеса на работа на дисертацията са извършени: кабинетно проучване на данни с първичен и вторичен характер, сравнителен анализ, емпирично проучване и анализ на случаи. Посочените методи и емпиричните данни, които е ползвал докторанта, са добра база и предпоставка за успешно осъществяване на дисертационното изследване.

- *Оценка на изпълнението на поставените задачи и постигането на целта на дисертационния труд:*

Всички поставени в уводната част на дисертацията задачи са успешно изпълнени. Основната цел и трите подцели на дисертационния труд може да се приемат за изпълнени. В края на разработката е поставен акцент върху доказването на основната и допълнителната тези.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

И четирите, посочени в дисертационния труд и в автореферата приноси са с научно-приложен характер и са ориентирани към практиката. Оценката ми за тях е положителна. Следва да се отбележи, обаче, че липсва приносен момент с преобладаващо научен характер. Докторантът не е направил опит за извеждане на собствена дефиниция на разглеждани в дисертацията понятия, за разширяване и обогатяване на полето на научните познания в изследваната област чрез систематизиране на основни понятия, за доразвитие на теории или преосмисляне на концепции.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Към дисертацията са приложени 3 публикации, имащи отношение към изследваната от докторанта проблематика.

Публикациите на докторанта представят в съдържателно отношение идеи, отделни части и постановки от дисертационния труд, както и постигнати резултати от провежданите емпирични изследвания по темата. Те отразяват научния потенциал на автора и подкрепят популяризирането на приносите и постиженията в работата на Тихомира Костова сред научната и професионална общност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е разработен в обем от 28 стр. и отговаря на изискванията за систематизирано изложение на основните достижения на дисертационния труд, представяйки коректно съдържанието на дисертацията, основни моменти от изследването и приносите на докторанта.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към представения за рецензиране дисертационен труд могат да бъдат направени следните бележки и препоръки:

- В първата част от дисертацията в отделни случаи логиката на изложението се нарушава в резултат на представянето на информация, която няма теоретичен, постановъчен характер, а е фокусирана върху практико-приложни аспекти на изследваната проблематика. Отделено е изключително малко място за дефиниране на понятието „междубщинско сътрудничество“ (параграф 1.1, първа глава), като са представени почти идентични определения, дадени от Съвета на Европа, ФРМС и НСОРБ, които не биха могли да имат претенции за научна стойност.
- Не е направен опит за представяне на хронологията на възникването и развитието на междубщинското развитие, както и на разпространението на добрите практики в сферата на кооперирането на местно ниво.

- В редица случаи докторантът води изложението с мисли, изказани от ползваните автори или чрез цитати и идеи, залежали в документи на различни европейски институции, без да влиза в дискусия с тях, за да защити свои собствени виждания и разбирания.
- На места в дисертационния труд (отделни части от първа и втора глава) описателната част доминира над аналитичната и прескриптивната.
- Препоръчително е използването на унифициран стандарт за цитиране на използваните източници.

Посочените бележки не намаляват достойнствата на дисертационния труд, а отправените препоръки могат да се вземат под внимание при евентуално публикуване на работата.

Във връзка с обсъждането и защитата на дисертацията поставям следните въпроси:

1. Кои са основните проблеми и пречки при преноса на добри практики в сферата на кооперирането на общинско ниво от Исландия, Норвегия и Финландия?
2. Каква е причината поради която осъществената от докторанта анкета сред български местни власти е проведена анонимно?
3. В резултат от проучването на разнообразните практики за междуобщинско сътрудничество в трите северни държави (Финландия, Норвегия, Исландия) според докторанта ползите от него са по-важни за стратегическото управление или за въвеждането на иновации в правенето на политики на местно ниво?

8. Заключение

В заключение считам, че е представена дисертация, която изследва актуален и значим въпрос, касаещ междуобщинското сътрудничество като възможност за предоставяне на съвместни публични услуги или намирането на решение на колективен местен проблем чрез реализиране на конкретни проекти и инициативи. Налице е разработка с научно-приложен характер, в която авторът показва добра теоретична подготовка, литературна осведоменост и достатъчно умения за провеждането на научноизследователска работа.

Въз основа на гореизложеното изразявам положителното си становище за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки (Публична администрация) на докторант Тихомира Костова от катедра „Публична администрация“, СУ „Св. Климент Охридски“.

19.10.2020 г.

София

Подпис: